

**CONCURSUL NAȚIONAL DE OCUPARE A POSTURILOR DIDACTICE/CATEDRELOR
VACANTE/REZERVATE DIN ÎNVĂȚĂMÂNTUL PREUNIVERSITAR
15 iulie 2025**

**Probă scrisă
LIMBA ȘI LITERATURA MAGHIARĂ MATERNĂ**

BAREM DE EVALUARE ȘI DE NOTARE

Varianta 3

- Se punctează orice modalitate de rezolvare corectă a cerințelor.
- Nu se acordă punctaje intermediare, altele decât cele precizate explicit în barem. Nu se acordă fracțiuni de punct.
- Se acordă zece puncte din oficiu. Nota finală se calculează prin împărțirea la zece a punctajului total acordat pentru lucrare.

I. TÉTEL (30 pont)

1. A vershelyzet sajátosságai

Érvényes, szövegpéldákkal alátámasztott, kifejtett válasz (pl. a lírai én társa arcának változását szemléli, a látvány közös kirándulások emlékképeivel mosódik össze – a „*kapaszkodó gyökér*” és „*az erek kötele*” azonosítása –, az arc „domborzata” és az őszi táj képei az elmúlás élményét érzékeltetik. E/1. személyű megszólalás stb.) – 5 pont, érvényes, de csak részben kifejtett válasz – 4 pont, részben érvényes, kifejtett válasz – 3 pont, részben érvényes, részben kifejtett válasz – 2 pont, kísérlet a válaszadásra – 1 pont **5 pont**

2. Cím és szöveg viszonya

Érvényes, szövegpéldákkal alátámasztott, kifejtett válasz (pl. a cím műfajra utal, az vers központi témája a múlt elvesztése, az elmúlás; az arc és az őszi táj párhuzama, a nyomasztó őszi nedvesség, szitáló eső, sár, ázott avar a borús, szomorkás hangulat megteremtésének kellékei; a vers záróképének ismétlése a többjelentésű/azonos alakú „*elég*” szóval utal vissza a címre, váratlan befejezés, a cím és vershelyzet átértelmezése, kiegészítése új jelentésekkel stb.) – 5 pont, érvényes, de csak részben kifejtett válasz – 4 pont, részben érvényes, kifejtett válasz – 3 pont, részben érvényes, részben kifejtett válasz – 2 pont, kísérlet a válaszadásra – 1 pont **5 pont**

3. A vers képi világának jellemzői

Érvényes, szövegpéldákkal alátámasztott, kifejtett válasz (pl. erőteljes vizualitás, az őszi táj képi elemei: eső, sár, nedves avar, rothadó szőnyeg; a városszéli kirándulóhely realista ábrázolása: turista nyár, betonút, szemetes táj; szokványos tájkép: elsüllyedt falu, nyárfasor, – „és persze” – varjak, elhagyott vidék; részletgazdag, klasszikus mintákat idéző hasonlattal indít a vers, ez teremti meg az arc és táj párhuzamát; ellentét: „*avarzörgés*” – „*rothadó szőnyeg*”, „*agyag fény*”; a verszárlat ismétlése a kúszó láng csendes, lassú pusztítását idézi stb. – 5 pont, érvényes, de csak részben kifejtett válasz – 4 pont, részben érvényes, kifejtett válasz – 3 pont, részben érvényes, részben kifejtett válasz – 2 pont, kísérlet a válaszadásra 1 pont **5 pont**

4. A vers hangulata

Érvényes, szövegpéldákkal alátámasztott, kifejtett válasz (pl. a klasszikus műfaj megújításának játéka, elégikus hangnem, az elmúlás jeleivel való szembesülés, ember és táj változása, a visszatérő esőmotívum – sár, rothadás, vándorló talaj, alig gyulladó cigaretta – az elmúlás lassú, vontatott, de visszafordíthatatlan élményét érzékelteti; a lírai én leszámol az illúziókkal, az elhagyott, szemetes, pusztuló táj képe már nem köti a világhoz, elfogadja az elmúlást; a múlt és jelen/visszatérő, szokásszerű cselekvések – mondod, mondtad –, a felsejlő emlékképek – szív alakú tócsán átugrás jelenete – nosztalgikus hangulatot teremtenek, a lírai én az eldobott csikktól lángra lobbanó, pusztuló tájjal másféle véget vizionál stb.) 5 pont, érvényes, de csak részben kifejtett válasz 4 pont, részben érvényes, kifejtett válasz – 3 pont, részben érvényes, részben kifejtett válasz – 2 pont, kísérlet a válaszadásra – 1 pont **5 pont**

5. Tökéletesen összefüggő szöveg, logikus gondolatmenet, helyes fogalomhasználat – 5 pont; összefüggő szöveg, logikus gondolatmenet, részben helyes fogalomhasználat – 4 pont, helyenként töredezett gondolatmenet, helyes fogalomhasználat – 3 pont, logikus gondolatmenet,

helytelen fogalomhasználat – 2 pont, töredezett gondolatmenet, helytelen fogalomhasználat – 1 pont **5 pont**

6. Nyelvi megformáltság, helyesírás: 0–1 hibatípus – 5 pont, 2–3 hibatípus – 3 pont, 4–5 hibatípus – 1 pont, több mint 5 hibatípus – 0 pont. A pontszám csak a terjedelmi feltételek teljesítése esetén adható meg. **5 pont**

Bármilyen, a javítókulcstól eltérő helyes válasz maximális pontot ér.

II. TÉTEL

(30 pont)

1. A nyelvészeti vizsgálat tárgya. A nyelvészet területei. A nyelvi rendszer. Kétnyelvűség és többnyelvűség. Határon túli magyar nyelvváltozatok. Nyelvjárások, regionális nyelvváltozatok. Nyelvtervezés és nyelvművelés.

Szemponatok a válasz értékeléséhez:

- Az egységes anyanyelv koncepciójának és a nyelvművelés, nyelvtervezés irányzatának bemutatása (a sztenderd nyelvváltozat egyetlen magyar nyelvként való azonosítása, törekvés ezen változat egységessé tételére, megőrzésére, a nyelvi változással kapcsolatos/a nyelvi változásból következő jelenségek elutasítása, a norma elsődlegessége a nyelvhasználat gyakorlatával szemben) A vernakuláris változatok és a szociolingvisztikai megközelítés bemutatása (a nyelvi variabilitás alapértelmezettsége, a nyelvváltozati jelenségek iránti érdeklődés, az egyes beszélők nyelvhasználatára közötti hasonlóságok és eltérések megfigyelése, a közös és idegen nyelv grammatikai invariánsok mentén való elkülönítése)

Megközelítések bemutatása – $2 \times 1 \text{ pont} = 2 \text{ pont}$

- A nyelvi jelenségekhez való preskriptív (helyes/elfogadott és hibás/elutasított jelenségek elkülönítése, nyelvhasználati előírások megfogalmazása) és deskriptív (grammatikus és agrammatikus nyelvi konstrukciók elkülönítése, nyelvváltozati jelenségek vizsgálata és leírása) attitűd összehasonlítása, az eltérő megközelítésen alapuló iskolai oktatás különbségeinek vizsgálata pl. célkitűzések, eszközök, tanári megnyilvánulások szintjén (a helyes anyanyelvhasználat elsajátítása vs. a nyelvi repertoár bővítése, nyelvérzékfejlesztés; a megtanult szabály alapján előírt anyanyelvhasználat vs. a nyelvhasználat tapasztalatából kiinduló szabályszerűség-azonosítás; a sztenderd nyelvváltozatra való átszoktatás, a nem sztenderd nyelvhasználat stigmatizációja vs. a vernakuláris változat alapján megvalósuló kompetenciafejlesztés és differenciálás stb.) – 2 pont
- A preskriptív és deskriptív attitűd eltérő vonatkozásainak tárgyalása a tanári gyakorlatban és szemléltetése legalább két érvényes, konkrét példán (pl. nem sztenderd nyelvhasználat kezelése a formális és informális beszédhelyzet, a beszélt és írott nyelv kontextusában, nyelvjárási/szlengelemekre való reflektálás tanórai keretben, nem sztenderd nyelvi jelenségek feladatosítása, irodalmi szövegek nyelvváltozati sajátosságainak vizsgálata stb.) Az oktatási gyakorlatból vett példák bemutatása – $2 \times 2 \text{ pont} = 4 \text{ pont}$
- Logikus gondolatmenet, helyes fogalomhasználat, helyesírás – 2 pont

Pontot ér bármilyen más, a javítókulcsban nem szereplő érvényes szemléleti eltérés azonosítása és bemutatása **10 pont**

2. Mondatszemantika. A fókusz funkció és a fókuszpozíció. Minden helyes mondat 2 pontot ér. Lehetséges válaszok:

... a magyar anyanyelv szó pedig mai formájában közel kétszáznegyven éve használatos.

... amely ma, évszázadok múltán is dominánsnak mondható.

... mivel az összetétel nemcsak 'az anyák nyelve'-ként értelmezhető

... alapvetően egyes számban szokás a kifejezést használni

$2 \times 2 \text{ pont} = 4 \text{ pont}$

3. A főnévi kifejezés. A birtokos szerkezet azonosítása. Minden helyesen azonosított szerkezet 1 pontot ér. Helyes válaszok:

birtok: (a) hagyományos családfamodelljével – birtokos: (a) nyelvek

birtok: (a) leszármazási ábráján – birtokos: (a) nyelvek

birtok: az elágazása – birtokos: egyetlen másíknak

birtok: (az) elsődlegesen használt nyelve – birtokos: (az) anya, (az) apa és (a) szűkebb rokonság

$4 \times 1 \text{ pont} = 4 \text{ pont}$

4. A mondat alapszerkezete. A ragos és névutós főnévi kifejezés. Az alanyi kifejezés. A tárgyi kifejezés. A határozói kifejezés. A melléknévi kifejezés. Főnévi csoportok azonosítása, szerkezetük leírása. Minden azonosított és bemutatott főnévi csoport *2 pontot* ér. Bármely, a belső szerkezetet pontosan leíró bemutatás helyes válasznak minősül. Helyes válaszok:

1. A * **[megszületése]-kor**

Szerkezete: főnévi alaptag. A *megszületése* főnévi alaptag egy birtokos szerkezet alaptagja, a birtokosa az expliciten nem megjelenő ő névmás (amely az alannal koreferens). A *megszületése* főnévi csoport az igével határozói viszonyban áll, amit a főnévi csoport végén levő *–kor* határozórag jelöl.

*Mivel a mondat alanyának a kifejezés főnévi csoportot, ill. az előző tagmondatbeli (ebben a tagmondatban tehát expliciten nem megjelenő) ez a nyelvi eszközökkel létrehozott viszony főnévi csoportot is tekinthetjük, az 1. A., ill. az 1. B. változat is helyes megoldásnak tekinthető.

1. B. **[a kifejezés megszületése]+kor**

Szerkezete: névelő + főnévi módosító (birtokos jelző) + alaptag: Az egész főnévi csoport az igével határozói viszonyban áll, amit a főnévi csoport végén levő *–kor* határozórag jelöl.

2. **[egy olyan [politikai gondolkodásmód]] [hatásos elterjesztése]-ben**

Szerkezete: (határozatlan) névelő + utalószói szerepű (mutató) névmási módosító (minőségjelző), amely a *politikai gondolkodásmód* kifejezést módosítja, amely egy melléknévi módosítóból (minőségjelzőből) és a *gondolkodásmód* főnévi alaptagból áll. A birtokos szerkezet alaptagja az *elterjesztése*, ennek a birtokos jelzőn kívül van egy melléknévi módosítója (minőségjelzője), a *hatásos* melléknév. Az egész (= *elterjesztése* alaptagú) főnévi csoport az igével határozói viszonyban áll, amit a főnévi csoport végén levő *–ben* határozórag jelöl.

3. **[kiemelkedő szerep]-t**

Szerkezete: melléknévi módosító (minőségjelző) + főnévi alaptag. A főnévi csoport az igével tárgyi viszonyban áll, amit a főnévi csoport tárgyragja jelöl. $3 \times 2 \text{ pont} = 6 \text{ pont}$

5. Alaktan. Képzők, jelek, ragok. Az adott végződést tartalmazó morféma azonosítása. Minden morféma megnevezése *1 pontot* ér. Helyes válaszok:

a. a *-ja* végződés szerepe:

- *sugallja*: igei személyrag (E/3, hat.)
- *sorolja*: *-j*: felszólító-/ködtömő-jel; *-a*: igei személyrag (E/3, hat.)
- *családja*: birtokos személyrag (E/3)

b. az *-en* végződés szerepe:

- *nyelvterületen*: határozórag (superessivus)
- *elsődleges**en*: határozószóképző
- *jelentéktelen**en*: fosztóképző része

6 pont

III. TÉTEL

(30 pont)

1. A tevékenységterv értékelésének szempontjai:

- a. A tevékenység célja (a megfogalmazott cél összhangban van a tantervi szemlélettel és a megadott tantervi részletek egyikére vonatkozik) **2 pont**
- b. Tanulási igények (a korosztályra, oktatási formára, esetleg sajátos nevelési igényekre való hivatkozás) **2 pont**
- c. Eszközzükséglet (adekvát eszközhasználat figyelembe véve a tevékenység típusát, célját, a korosztályt, időkeretet stb.) **2 pont**
- d. Módszerek (a választott módszerek ismerete, azok hatékonysága) **2 pont**
- e. Szervezési formák **2 pont**
- f. Értékelés **2 pont**
- g. A tantervi részletre vonatkozó irodalomtörténeti ismeretek **1 pont**
- h. A megadott szöveg felhasználása **1 pont**
- i. A szaknyelv ismerete, helyes fogalomhasználat, nyelvi igényesség **1 pont**

2. Az összeállított mérőeszköz értékelési szempontjai:

- a. 5 itemből álló mérőeszköz tervezése **2 pont**
- b. Különböző típusú feladatok tervezése, változatosság, fokozatosság **2 pont**
- c. A mérőeszköz szummatív értékelésre alkalmas **2 pont**

d. Az itemek a megadott kompetenciák egyikét mérik	2 pont
e. A mérőeszköz megfelel a korosztálynak	2 pont
f. A felhívó szöveg világos és érthető	2 pont
g. Helyes itemleírás (megnevezi az értékelni kívánt kompetenciát, a tantervi tartalmakat és az itemtípusokat!)	2 pont
h. A szaknyelv ismerete, helyes fogalomhasználat, nyelvi igényesség	1 pont